

La Llei de Déu i la misericòrdia

Qui és el meu proïsme? El Senyor respon a aquesta pregunta d'un doctor de la llei amb la paràbola del bon samarità. Obre així davant d'ell, i davant nostre, l'horitzó de les benaurances, que mostren la profunditat de la Llei de Déu. Nou article sobre la misericòrdia.

09/01/2018

Un doctor de la llei es va acostar una vegada a preguntar al Senyor què

havia de fer per aconseguir la vida eterna. En realitat, volia posar a prova l'ortodòxia d'aquell rabí de Natzaret, de qui pel que sembla no sabia què pensar.[1] Però el Senyor no es molesta; accepta el diàleg i li retorna la pregunta: «Què hi ha escrit en la Llei? Què hi llegeixes?».[2] El doctor respon amb unes paraules del *Shemá Israel, Escolta Israel*, que tots els israelites aprenien de petits: «Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima i amb totes les forces».[3] i postil·la, amb el llibre del Levític: «Estima els altres com a tu mateix».[4] Tots els manaments de la Llei i dels Profetes es fonamenten en aquests dos,[5] de manera que el Senyor diu: «Has respost bé: fes això i viuràs».[6] El doctor no esperava que la seva pregunta es resolgués amb aquesta senzillesa desarmant. «Però ell, amb ganes de justificar-se»,[7] insisteix llavors amb una nova pregunta: «I qui són els altres que haig

d'estimar?». [8] No es rendeix el Senyor, que es vol guanyar la confiança del seu interlocutor. Parla llavors al cor, i amb ell als homes i les dones de tots els temps, amb el seu llenguatge en un temps pla i solemne: és la paràbola del bon samarità.

“Fer-se proïsme”

En el pobre home assaltat al camí de Jerusalem a Jericó, els Pares de l'Església veien Adam, i amb ell — perquè Adam significa precisament “home”— la humanitat maltractada pel seu propi pecat, pel nostre propi pecat. En el bon samarità reconeixien Jesús, que ve amb paciència a guarir-nos, després que passessin de llarg els qui en realitat no eren capaços de portar la salvació al món. Ell, en canvi, sí que pot, i vol. Així imagina una antiga i venerable homilia la seva trobada amb Adam —que és també la trobada amb

cadascun de nosaltres— en el seu descens als inferns: «Jo soc el teu Déu, que per tu i per tots els que han de néixer de tu m’he fet el teu fill; i ara et dic que tinc el poder d’anunciar als que estan encadenats: “Sortiu”, i als que es troben en les tenebres: “Il·lumineu-vos”, i als que dormen: “Aixequen-vos».[9] Amb Jesús, són cridats a portar la seva salvació —a ser bons samaritans— els seus ungits: els cristians. Com el seu Senyor, també ells han d’embenar les ferides dels homes i tirar-hi *oli i vi*:[10] han de ser bons hostalers fins que torni el samarità. «Aquest hostel, si ho advertiu, és l’Església. Ara és hostel, perquè la nostra vida és un lloc de pas; serà una casa que mai abandonarem, una vegada que hàgim arribat sans al regne dels cels. Mentrestant, acceptem gustosos la cura a l’hostal».

[11]

Aquest és l'horitzó que el Senyor vol obrir al doctor de la llei, i amb ell a tots els cristians, i a tots els homes. No li retreu la seva estretor: el fa pensar primer, i després, somiar: «Ves (...), , i tu fes igual».[12] Com passa sovint en els Evangelis, és bo no passar massa de pressa sobre la concisió del relat. La resposta a la pregunta de Jesús —«qui va ser el seu proïsme?»— resulta certament òbvia: «El qui el va tractar amb amor».[13] I que no és evident, en canvi, és *per què* el Senyor fa aquesta pregunta, que capgira el plantejament del doctor de la llei: «Jesús inverteix la perspectiva: no es tracta de reconèixer l'altre com el meu semblant, sinó de ser capaç de fer-me semblant a l'altre».[14]

Davant d'una actitud estreta, que delimita el camp d'acció per fer el bé —sospesant per exemple si els altres pertanyen al meu grup, o em tornaran després el favor—, el

Senyor respon convidant a aixecar la vista, a ser ell mateix proïsme.

La paraula *proïsme* passa així de qualificar un tipus de persones que mereixerien la meva atenció, a convertir-se en una qualitat del cor. Pedagogia de Déu, que capgira la pregunta: “a qui s’ha de fer el bé?”, i així la transfigura: el que era matèria de discussió i casuística a les escoles rabíniques —on era el límit, fins on havia de compadir-me dels altres— es converteix en un repte audaç. El cristià, deia sant Joan Pau II, «no es pregunta a qui ha d’estimar, perquè preguntar-se “qui és el meu proïsme?” ja implica posar límits i condicions (...) La pregunta legítima no és “qui és el meu proïsme?”, sinó “¿de qui m’he de fer proïsme?”. I la resposta és: “qualsevol que pateixi necessitat, encara que em sigui desconegut, es converteix per a mi en proïsme, a qui haig d’ajudar”».[15] És la *proximitat*, [16] neologisme del

Papa Francesc que ens recorda la nostra vocació a ser pròxims al nostre proïsme, a ser «illes de misericòrdia al mig del mar de la indiferència».[17]

El camí cap a la plenitud de la llei

Es podria dir que aquest diàleg amb el doctor de la llei tractava des del camí que va dels ensenyaments morals de l'Antic Testament fins a la plenitud de la vida moral en Crist. I és que, com recorda sant Pau, la llei del poble elegit és bona i santa,[18] però no definitiva. S'ordenava, sobretot, preparar els cors per a l'arribada de Nostre Senyor.

La pregunta del fariseu —«Mestre, quin és el manament més gran de la llei?»[19]— sembla que reflecteix cert aclaparament davant la multitud de preceptes que, amb una visió legalista, s'havien anat introduint en la vida religiosa israelita. En un altre moment, Jesucrist es queixa dels

doctors de la llei «que feu portar a la gent càrregues insuportables, però vosaltres no les toqueu ni amb un sol dit».[20] Encara més, en ocasions les tradicions humanes havien acabat sent una excusa per no subjectar-se a un mandat diví: així, el Senyor denuncia l'actitud dels qui s'escudaven amb les ofrenes del Temple per no ajudar els seus pares. [21]

Per això, Jesucrist apunta al que és fonamental: l'amor a Déu i al proïsme. D'aquesta manera, es compleix el que diu d'Ell mateix: que no ha vingut «a anul·lar-los sinó a dur-los a la plenitud».[22] L'aliança que Déu havia celebrat amb el seu poble incloïa unes prescripcions que no tenien el sentit original d'imposar-los càrregues sinó, molt al contrari, el de portar-los per camins de llibertat: «Avui et proposo d'escollir entre la vida i la mort, entre la felicitat i la desgràcia. Avui

et mano que estimis el Senyor, el teu Déu (...). Si ho fas així, viuràs, seràs nombrós, i el Senyor, el teu Déu, et beneirà en el país on ara entraràs per prendre'n possessió».[23]

La terra promesa als hebreus és una figura de la terra interior en què els homes i les dones de tots els temps podem entrar, si vivim en el seu autèntic sentit els manaments del Senyor. Són una porta per arribar a la comunió amb Déu, perquè fora, qualsevol altra terra resulta inhòspita: «El que cal per aconseguir la felicitat, no és una vida còmoda, sinó un cor enamorat».[24]

Si els preceptes rituals i legals del poble d'Israel van cessar amb la vinguda de Jesucrist, els Deu Manaments, coneguts també com el Decàleg, són perennes: recullen els principis fonamentals per poder estimar Déu —posant-lo per damunt de tot, respectant el seu nom sant,

dedicant-li els dies de festa, com fem els cristians diumenge— i els altres —fomentant l'afecte i la reverència als pares, protegint la vida, la puresa de cor, etc.—. Quantes generacions d'israelites van meditar la veritat i la sol·licitud de Pare que comporten aquestes deu paraules! «Tindré sempre per herència el teu pacte: és l'alegria del meu cor»,^[25] una mostra de la misericòrdia divina, que no vol que ens extraviem, que vol que tinguem una vida plena. El món es pot rebel·lar de vegades contra els manaments, com si fossin imposicions passades, pròpies d'un estadi infantil de la humanitat; però no falten exemples de com s'enfonsen les societats i les persones quan creuen que els poden ignorar. Les deu paraules del Senyor són les constants de l'univers interior de l'home; si s'alteren, el seu cor es desfigura.

Perquè sigueu fills del vostre Pare

El Decàleg queda com englobat en la Nova Llei que Jesucrist ha instaurat en salvar-nos donant la seva vida a la creu. Aquesta llei nova és la gràcia de l'Esperit Sant donada mitjançant la fe en Crist.[26] Ara, per tant, ja no tenim només un horitzó moral al qual aspirar: es tracta de viure en Jesús, d'assemblar-nos-hi cada vegada més, deixant que l'Esperit Sant ens transformi, per complir així els seus manaments.

Com ens podem assemblar més a Jesucrist? On podem veure la seva manera de ser? Diu el Catecisme que «les benaventurances dibuixen el rostre de Jesucrist i en descriuen la caritat».[27] En aquests ensenyaments que recullen els evangelis, veiem el retrat de Nostre Senyor, el seu rostre que revela l'amor compassiu del Pare cap a tots els homes. Aquestes recullen les promeses fetes al Poble Elegit, però les perfeccionen ordenant-les no ja a

la possessió de la terra, sinó al Regne del Cel.[28]

En l'evangelí de Mateu, les primeres quatre benaventurances fan referència a una actitud o forma de ser que se centra en les paraules de Jesús:[29] «Benaventurats els pobres d'esperit», «els que ploren», «els mansos», els que tenen gana i set de justícia». Conviden a confiar totalment en Déu i no en els nostres recursos humans, a enfrontar amb sentit cristià els sofriments, a ser pacients dia a dia. A aquestes benaventurances se n'afegeixen d'altres que posen l'accent a l'acció: «Feliços els compassius», «els nets de cor», «els qui treballen per la pau», i d'altres més que adverteixen que per seguir Jesús hem de patir algunes contradiccions, [30] sempre amb l'alegria, ja que «la felicitat del Cel és per als qui saben ser feliços a la terra».[31]

Les benaventurances certament manifesten la misericòrdia de Déu, que s'entossudeix a donar un goig sense límits als qui el segueixen: «Alegreu-vos-en i celebren-ho, perquè la vostra recompensa és gran en el cel».[32] No són, tanmateix, una col·lecció d'aforismes per imaginar un món utòpic millor que algú s'ocuparà de fer possible, o per consolar-se falsament davant de les dificultats del moment. Per això, les benaventurances són també crides exigents de Déu al cor de cada home, que empenyen a comprometre's a treballar pel bé i la justícia ja en aquesta terra.

Considerar amb freqüència les benaventurances, potser en l'oració personal, ajuda a saber com aplicar-les en la vida diària. Per exemple, la mansuetud es concreta tantes vegades en «el somriure amable a qui et molesta; aquell silenci davant l'acusació injusta; la teva conversa

bondadosa amb els pesats i els inoportuns; no fer cas cada dia d'un detall i un altre enutjosos i impertinents dels qui conviuen amb tu...».[33]

Alhora, qui intenta viure segons l'esperit de les benaventurances, va incorporant a la seva personalitat unes actituds i maneres de jutjar les coses que li donen més facilitat per complir els manaments. La puresa de cor li permet veure la imatge de Déu en cada persona, considerant-la com a digna de respecte i no com a objecte per satisfer uns desitjos retorçats. Ser pacífics ens porta a viure com a fills de Déu, i a reconèixer els altres com a fills seus, seguint aquest «camí incomparablement més alt»[34] de la caritat, que «tot ho excusa, tot ho creu, tot ho espera, tot ho suporta», [35] transformant els greuges en una ocasió d'estimar i resar pels qui fan mal. [36] En definitiva, emmotllar el

nostre cor segons els contorns que tracen les benaventurances fa realitat l'ideal que Jesucrist ens proposa de ser «misericordiosos com ho és el vostre Pare».[37] Ens transformem en portadors de l'amor de Déu, aprenem a veure en els altres aquest *proïsme* que necessita la nostra ajuda; som en Crist aquest bon samarità que sap conduir-se per la misericòrdia per complir en plenitud la llei de la caritat. El nostre cor s'eixampla llavors, com va passar amb el de la Verge Santíssima.

Carles Ayxelá - Rodolfo Valdés

[1] Cf. *Lc* 10, 25.

[2] *Lc* 10, 26.

[3] *Dt* 6, 5.

[4] *Lv* 19, 18.

[5] *Mt* 22, 40.

[6] *Lc* 10, 28.

[7] *Lc* 10, 29.

[8] *Lc* 10, 29.

[9] Homilia sobre el gran dissabte sant (PG 43, 462).

[10] *Lc* 10, 34.

[11] Sant Agustí, *Sermó* 131, 6.

[12] *Lc* 10, 37.

[13] *Lc* 10, 37.

[14] Francesc, Missatge, 24-I-2014.

[15] Sant Joan Pau II, Missatge, 2-II-1999.

[16] Francesc, Ex. Ap. *Evangelii Gaudium* (24-XI-2013), n. 169.

[17] Francesc, Missatge, 4-X-2014.

[18] Cf. *Rm* 7, 12.

[19] *Mt* 22, 36.

[20] *Lc* 11, 46.

[21] *Mt* 15, 3-6.

[22] *Mt* 5, 17.

[23] *Dt* 30, 15-18.

[24] Sant Josepmaria, *Solc*, 795.

[25] *Sal* 119 (118), 111.

[26] Cf. Sant Tomàs d'Aquino, *Summa Theologica*, I-II, q. 106, a. 1, c. i ad 2, cit. en sant Joan Pau II, Enc. *Veritatis Splendor*, 6-VIII-1993, n. 24.

[27] *Catecisme de l'Església Catòlica*, n. 1717.

[28] Cf. *Catecisme de l'Església Catòlica*, n. 1716.

[29] Cf. *Mt* 5, 3-12.

[30] Cf. *Mt* 5, 10-12.

[31] Sant Josepmaria, *Forja*, núm. 1005.

[32] *Mt* 5, 12.

[33] Sant Josepmaria, *Camí*, n. 173.

[34] *1 Co* 12, 31.

[35] *1 Co* 13, 7.

[36] Cf. *Mt* 5, 44-45.

[37] *Lc* 6, 36.

Copyright © www.opusdei.org

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca/article/ves-i-tu-fes-
igual-la-llei-de-deu-i-la-misericordia/](https://dev.opusdei.org/ca/article/ves-i-tu-fes-igual-la-llei-de-deu-i-la-misericordia/)
(06/08/2025)